

SAN CHI - KIẾN TRÚC PHẬT GIÁO CỔ XƯA NHẤT

San Chi - một trong những cụm di tích nghệ thuật Phật giáo cổ xưa nhất, gắn với cuộc đời và sự nghiệp của vị vua Asoka người có công rất lớn trong công cuộc truyền bá đạo Phật ra ngoài biên giới Ấn Độ.

Tương truyền, chính tại San Chi, con trai của vua Asoka là Mahendra đã lên đường ra đảo Sri Lanka để truyền bá đạo Phật.

San Chi là một trong những khu phức hợp kiến trúc Phật giáo Nam Á được bảo tồn tốt nhất. Sự đa dạng của các tháp, đền, tự viện và cột chống đều quy tụ ở đây, trên đỉnh một dãy sa thạch biệt lập ở miền trung Ấn Độ, từ thế kỉ III tr.C.N.

Nổi bật hơn cả là tháp lớn cao 16,5 m. Khối lượng của tháp và phần chạm trổ trên cổng ra vào, rào chắn tạo ra sự tương phản rất ấn tượng. Mái bát úp và đế tường được phủ bằng lớp bê tông đá vôi trắng, rào chắn và các cổng ra vào đều quét một màu đỏ trong mờ. Bề mặt của tháp được phủ vòng hoa và các ô trên đỉnh mạ vàng.

Qua ngôi đại tháp này, người ta biết được những ý niệm và những biểu tượng nguyên thủy của kiến trúc tháp của đạo Phật. Tương truyền các môn đồ của Phật đã hỏi Phật về ngôi mộ tương lai của ngài.

Đức Phật không nói gì mà chỉ đặt tấm áo cà sa xuống đất rồi úp chiếc bát đi

khất thực lên đó. Từ ý niệm ban đầu đó tới tháp San Chi, tháp Phật giáo mang tính biểu tượng: Khối bán cầu của thân tháp là bầu trời, biểu tượng của sự bao la vô tận của cõi Niết Bàn. Chiếc trụ trung tâm là hình ảnh của trụ vũ trụ nối liền trời đất với nhau, những chiếc ô phía trên là biểu tượng cho các nấc thang dẫn tới Niết Bàn.

Dưới thời Sunga, đại tháp San Chi được bổ sung thêm một số chi tiết: làm thêm con đường chạy dần Pradaksina quanh chân tháp, lối vào gỗ bao quanh và bốn cổng gỗ được thay thế là hàng rào làm bằng đá và các cổng đá. Chân của cán ô được thay bằng khối đá vuông.

Ngoài ngôi đại tháp do vua Asoka xây dựng ở San Chi hiện nay, còn có một vài ngôi tháp Phật giáo được xây dựng ở thế kỉ II và I tr.C.N. là tháp San Chi II và tháp San Chi III. Tháp San Chi III có giá trị hơn với cổng đá đẹp của thế kỉ I tr.C.N.

Trong lòng ngôi tháp này, người ta đã tìm thấy hai viên Xá lị có ghi tên hai môn đồ của Phật: Ngài Sariputra và ngài Mahamogahama. Hai ngôi tháp này đều có hình dáng và cấu trúc giống ngôi đại tháp nhưng kích thước nhỏ hơn./.

Mộng Đắc

(Theo Buddhnet)

